

आपकेम्योपिभक्तानांश्रेष्ठांगतिमाह सहेति ॥ ५॥ ६ ॥ ७ ॥ अगतिर्गतिशून्योज्ञानधर्मः मतिर्गतिमान्उपासनाधर्मः ॥ ८ ॥ सामवेदेनसामवेदोक्ततत्त्वमसीतिवाक्यंयथाधिकारिणःसद्योज्ञानजनकंएववैष्णवधर्मोपिशाखादिमतांसद्यःकेवल्यहेतुरित्यर्थः तथाचयोगशास्त्रेतीव्रवैराग्यवतामासन्नसमाधिलाभंप्रस्तुत्यमृदुमध्यातिमात्रत्वात्ततोपिविशेषइतिमृदुतीव्रमध्यतीव्रातिमात्रतीव्रवैराग्यवतामासन्नआसन्नतरआसन्नतमःसमाधिलाभइत्युक्ताईश्वरप्रणिधानाद्वेतिईश्वरप्रणिधानस्यसर्वाधिक्यमुच्यते ईशेनमहादेवेन ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ यदासीदिति अत्रमानसादीनांसप्तानांपूर्वपूर्वस्मिन्नुत्तरेषांसर्वेषामनुगमोस्तिनतूत्तरस्मिन्नुत्तरस्मिन्पूर्वपूर्वस्य कारणंहिकार्येनुगतंननुकार्यस्यकारणेनुगमोस्तीतिप्रसिद्धंलोके तत्रमानसनामस्थूलंसमित्कुशाज्यगंधपुष्पधूपदीपाद्युपकरणंशालयामब्राह्मणादिप्रतिमालंबनंदैवंपिच्यंचधर्म

सहोपनिषदान्वेदान्येविप्राःसम्यगास्थिताः॥पठतिविधिमास्थाययेचापियतिधर्मिणः॥५॥ तेभ्योविशिष्टांजानामिगतिमेकांतिनांनृणां॥ केनैषधर्मःकथितोदेवेनऋषिणापिवा ॥ ६ ॥ एकांतिनांचकाचर्याकदाचोत्पादिताविभो ॥ एतन्मेसंशयंछिधिपरंकौतूहलंहिमे ॥ ७ ॥ वैशंपायनउवाच समुपोढेष्वनीकेषुकुरुपांडवयोर्मध्ये ॥ अर्जुनेविमनस्केचगीताभगवतास्वयं ॥ ८ ॥ अगतिश्चगतिश्चैवपूर्वतेकथितामया ॥ गहनोत्प्रेषधर्मोवैदुर्विज्ञेयोऽकृतात्मभिः॥९॥ संमितःसामवेदेनपुरैवादियुगेकृतः ॥ धार्यतेस्वयमीशेनराजन्नारायणेनच ॥ १० ॥ एतदर्थमहाराजपृष्टःपार्थेननारदः ॥ ऋषिमध्येमहाभागःशृण्वतोःकृष्णभीष्मयोः॥ ११ ॥ गुरुणाचमयाप्येषकथितोनृपसत्तम ॥ यथातत्कथितंतन्नारदेनतथाशृणु ॥ १२ ॥ यदासीन्मानसंजन्मनारायणमुखोद्गतं ॥ ब्रह्मणःपृथिवीपालतदानारायणःस्वयं ॥ १३ ॥ तेनधर्मेणकृतवान्दैवंपिच्यंचभारत ॥ फेनपाकृषयश्चैवतंधर्मंप्रतिपेदिरे ॥ १४ ॥ वैखानसाःफेनपेभ्योधर्मंतंप्रतिपेदिरे ॥ वैखानसेभ्यःसोमस्तुततःसौतर्दधेपुनः ॥ १५ ॥ यदासीच्चाक्षुषंजन्मद्वितीयंब्रह्मणोनृप ॥ यदापितामहेनैवसोमाद्धर्मःपरिश्रुतः ॥ १६ ॥

नारायणेनोपदिष्टंफेनपादयोनुवर्ततेइतिश्लोकत्रयार्थः अयंभावः अग्न्यर्कतोयशालयामप्रतिमादिषुस्थूलालंबनेष्वैकाग्र्येणादरनैरंतर्यदीर्घकालोपोद्वलितांदृष्टित्वोपासीनस्याग्न्यादीनांचेतनंरूपंदृष्टिगोचरंभवति तत्रहिजडमध्यस्तरज्ज्वामिवसर्पःसयथाचिरंनिरीक्ष्यमाणोलीयतेरज्जुश्चप्रकाशतेतद्वदिहाप्यग्न्यादीनांतीव्राभिनिवेशेननिरीक्ष्यमाणानांजाड्यंलीयतेचैतन्यंचप्रकाशते सेयंमहाविदेहानामधारणा यांप्रकृत्योक्तंयोगसूत्रकृता बहिरकल्पितावृत्तिर्महाविदेहातत्संयमात्मकाशावरणक्षयइति देहविस्मरणेसंतियाबाह्याकारावृत्तिःसाअकल्पिताअन्याकल्पिता अस्यांसिद्धायामेवप्रतिमादीनांजाड्यंतिरोधीयतेनान्यथा ॥ १५ ॥ यदासीच्चाक्षुषमिति चाक्षुषंचक्षुर्पासंतेजःसूर्यादिरश्मिरूपंतत्रनिबिडतरशुक्लभास्वरांधकारकल्पेप्रत्यस्तमितसमस्तविशेषरूपेदृष्टिधारयतोपिपूर्ववद्देहविस्मरणेसतितत्रैवविश्वरूपंप्रकाशते ततश्चिन्मात्रमितिद्वितीयोयोगप्रकारः एतौद्वौबाह्यालंबनौयोगौ ॥ १६ ॥